

Sygn. akt III AUa 544/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SSA Anna Polak SSO del. Jan Przybyś (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 19 grudnia 2013 r. w Szczecinie

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

przy udziale zainteresowanej B. K.

o objęcie ubezpieczeniem społecznym, składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 marca 2013 r. sygn. akt VII U 397/12

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

SSA Anna Polak SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Jan Przybyś

Sygn. akt III AUa 544/13

UZASADNIENIE

W dniu 14 października 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. wydał decyzje:

- nr (...) stwierdzającą, że B. K. jako pracownik u płatnika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 16 listopada 2000 roku do 31 grudnia 2000 roku;

- nr(...) stwierdzającą, że płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Pracy za B. K. w wyżej wskazanym okresie;

- nr (...) stwierdzającą, że płatnik składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. jest zobowiązana do opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za B. K. w wyżej wskazanym okresie.

Uzasadniając powyższe decyzje organ rentowy wskazał, że w wyniku kontroli przeprowadzonej u płatnika ustalono, iż płatnik dokonał wyrejestrowania B. K. z ubezpieczeń, powołując się na podpisanie dokumentów osobowych i płacowych przez niewłaściwą osobę. W kompleksowym systemie informatycznym ZUS istnieją dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe stwierdzające, że B. K. podlegała ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika. Takie wyrejestrowanie, w świetle art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, było niewłaściwe (płatnik nie wskazywał, by zatrudnienie było fikcyjne, a zatem nie zakwestionował także świadczenia pracy). Obowiązek opłacania składek na Fundusz Pracy wynika z art. 53 ust. 1 pkt 3 ustawy z 14 grudnia 1994 roku o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu w brzmieniu obowiązującym do 31 maja 2004 roku, zaś obowiązek opłacania składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o art. 17 ust. 1 i 2 ustawy z 29 grudnia 1993 roku o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 2002r., nr 9, poz. 85) w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2006 roku wskazując, iż obowiązki te obciążają pracodawców.

Odwołania od tych decyzji wywiódł płatnik – (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S., zarzucając organowi rentowemu błędną kwalifikację prawną zawartych umów i w konsekwencji bezpodstawne przyjęcie, że ubezpieczona winna być objęta ubezpieczeniem społecznym oraz wniósł o ich uchylenie. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z posiadanym oświadczeniem J. K. z 31 października 2009 roku, spółka nie posiadała nigdy teczki osobowej B. K., co nakazywało domniemanie, że mogło dojść do braku świadczenia przez nią pracy na rzecz (...) spółki z o.o. Podkreślił, że zgodnie z umową spółki z o.o. (...) nie miał prawa zawierać umów o pracę i aneksów do umów w imieniu J. K., zwłaszcza że spółka nie posiada również teczki osobowej W. C..

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniach zaskarżonych decyzji.

Postanowieniami wydanymi 15 marca 2012 roku ww. sprawy połączono do wspólnego rozpoznania i wyrokowania. Postanowieniem wydanym tego samego dnia Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanej B. K..

Wyrokiem z 19 marca 2013 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania płatnika od wymienionych decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto zasądzone od płatnika na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych:

W pierwszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, iż (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. powstała na mocy aktu notarialnego z 10 grudnia 1991 roku. W skład zarządu spółki wchodził J. K. jako prezes oraz U. E. jako wiceprezes. Do podpisywania umów i zobowiązań spółki do wysokości 15.000,00 zł każdy z członków był jednoosobowo upoważniony. Powyżej tej kwoty wymagana była reprezentacja dwuosobowa.

Następnie Sąd I instancji stwierdził, że w dniu 31 października 2009 roku J. K. złożył oświadczenie o przekazaniu M. K. akt osobowych 92 osób stwierdzając, że w posiadaniu spółki nie ma i nie było innych akt osobowych. Lista zachowanych akt osobowych nie obejmowała zainteresowanej B. K..

Sąd Okręgowy ustalił, że B. K. została zgłoszona przez (...) spółkę z o.o. do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowego od 16 listopada 2000 roku. Wyrejestrowanie z ubezpieczeń nastąpiło 1 stycznia 2001 roku w związku z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia ze względu na niezdolność do pracy trwającą dłużej niż łączny okres pobierania wynagrodzenia i zasiłku z tego tytułu.

Sąd I instancji wskazał następnie, że w dniu 15 maja 2010 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. wyrejestrowała B. K. z ubezpieczeń społecznych z dniem zgłoszenia tj. z dniem 16 listopada 2000 roku oraz złożyła korekty dokumentów rozliczeniowych wskazując za okres od listopada 2000 roku do grudnia 2000 roku podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie w wysokości 0 zł.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, iż w dniach od 26 listopada 2010 roku do 26 maja 2011 roku oraz od 29 listopada 2010 roku do 11 maja 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przeprowadzał w (...) spółce z o.o. w S. kontrolę w zakresie m.in. dokonywania wyrejestrowań ubezpieczonych pracowników z okresem wstecznym.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że odwołania płatnika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S., stanowiące, przedmiot rozpoznania w sprawie, okazały się nieuzasadnione.

Na wstępie rozważań Sąd Okręgowy wskazał, iż przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie była z jednej strony zasadność objęcia zainteresowanej B. K. obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, wypadkowym i chorobowym oraz ubezpieczeniem zdrowotnym jak również stwierdzenie istnienia obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w okresach wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy podniósł, iż zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) ubezpieczenia społeczne obejmują: ubezpieczenie emerytalne, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenie w razie choroby i macierzyństwa (ubezpieczenie chorobowe), ubezpieczenie z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

Ponadto Sąd I instancji wskazał, że w myśl art. 6 ust. 1 pkt 1 ww. ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Sąd Okręgowy stwierdził też, że zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 1 pkt 4 cytowanej ustawy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej wykonują pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4. Ten ostatni przepis przewiduje, że osoby określone w ust. 1 pkt 4 nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.

Następnie Sąd I instancji wskazał, iż w świetle art. 9 ust. 5 osoby, o których mowa w art. 6, niewymienione w ust. 4 i 4c mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają dobrowolnie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowym. W ust. 4 wymieniono m.in. pracowników posiadających prawo do emerytury lub renty, podlegających obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym. Natomiast zgodnie z art. 12 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy, obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Sąd Okręgowy podniósł także, iż dyspozycja przepisu art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wskazuje, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają pracownicy w

okresach od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku, zaś art. 13 pkt 2, iż obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby wykonujące pracę (...) zleceniobiorcy - od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Ponadto Sąd I instancji wskazał, że przepis art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku stanowi, że płatnik składek przekazuje do Zakładu imienne raporty miesięczne, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w terminie ustalonym dla rozliczania składek. Sąd Okręgowy stwierdził, iż ust. 6 przywołanej regulacji stanowi natomiast, że płatnik składek jest zobowiązany złożyć imienny raport miesięczny korygujący w formie nowego dokumentu zawierającego wszystkie prawidłowe informacje określone w ust. 3-5, jeżeli zachodzi konieczność korekty danych podanych w imiennym raporcie miesięcznym w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości 1) przez płatnika składek we własnym zakresie, 2) przez Zakład.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy podniósł, że art. 43 ust. 1 w/w ustawy stanowi, iż płatnicy składek, z zastrzeżeniem ust. 5a, są zobowiązani do złożenia druku - zgłoszenie płatnika składek w Zakładzie w terminie 7 dni od:

1) daty zatrudnienia pierwszego pracownika lub powstania stosunku prawnego uzasadniającego objęcie ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi pierwszej osoby;

2) daty powstania obowiązku ubezpieczeń emerytalnego i rentowych dla ubezpieczonych wyłącznie zobowiązanych do płacenia składek na własne ubezpieczenia, albo na ubezpieczenia osób z nimi współpracujących.

Sąd Okręgowy wskazał też, że o wszelkich zmianach w stosunku do danych wykazanych w zgłoszeniu, o którym mowa w art. 43, płatnik składek zawiadamia wskazaną przez Zakład jednostkę organizacyjną Zakładu, w terminie 14 dni od zaistnienia zmian, stwierdzenia nieprawidłowości we własnym zakresie lub otrzymania zawiadomienia o stwierdzeniu nieprawidłowości przez Zakład, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 (art. 44 ust. 1).

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, iż płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy (art. 46 ust. 1). Rozliczenie składek, o których mowa w ust. 1, oraz wypłaconych przez płatnika w tym samym miesiącu zasiłków oraz zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych podlegających rozliczeniu na poczet składek następuje w deklaracji rozliczeniowej według ustalonego wzoru. Nie podlegają rozliczeniu w deklaracji rozliczeniowej zasiłki wypłacone przez płatnika bezpodstawnie (ust. 2). Deklarację rozliczeniową oraz imienne raporty miesięczne płatnik składek przekazuje bezpośrednio do wskazanej przez Zakład jednostki organizacyjnej (ust. 3).

Sąd I instancji podniósł także, że jak stanowi art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących przebiegu ubezpieczeń.

W tym miejscu Sąd Okręgowy wskazał, iż mając na względzie specyfikę postępowania w sprawach ubezpieczeń społecznych oraz fakt, iż w przedmiotowej sprawie pomiędzy odwołującą się, a organem ubezpieczeń społecznych powstał spór dotyczący obowiązku ubezpieczeń społecznych (na jaki wskazuje sam ustawodawca w art. 38 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) – uznał, iż przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy zasadnicze znaczenie winna znaleźć zasada wyrażona w art. 6 k.c., zastosowana odpowiednio w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych.

W tym kontekście Sąd Okręgowy stwierdził, iż zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sama zasada skonkretyzowana w art. 6 k.c., jest jasna. Ten, kto powołując się na przysługujące mu prawo, żąda czegoś od innej osoby, obowiązany jest udowodnić fakty (okoliczności faktyczne) uzasadniające to żądanie, ten zaś, kto odmawia uczynienia zadość żądaniu, a więc neguje uprawnienie żądającego, obowiązany jest udowodnić fakty wskazujące na to, że uprawnienie żądającemu nie przysługuje (Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga pierwsza, część ogólna. Stanisław Dmowski i Stanisław Rudnicki, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa 2005 r., Wydanie 6). Również judykatura stoi na takim stanowisku, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 kwietnia 1982 r., I CR 79/82, w którym wyrażono pogląd, iż „Reguła dotycząca ciężaru dowodu nie może być rozumiana w ten sposób, że

zawsze, bez względu na okoliczności sprawy, spoczywa on na stronie powodowej. Jeżeli strona powodowa udowodniła fakty przemawiające za zasadnością powództwa, to na stronie pozwanej spoczywa ciężar udowodnienia ekscypcji i faktów uzasadniających jej zdaniem oddalenie powództwa”.

Przenosząc powyższą regułę na grunt niniejszego sporu, zdaniem Sądu Okręgowego należało przyjąć, że odwołująca się spółka, zaprzeczając twierdzeniom organu ubezpieczeniowego, który na podstawie przeprowadzonego postępowania kontrolnego dokonał niekorzystnych dla niej ustaleń, winna w postępowaniu przed sądem nie tylko podważyć trafność poczynionych w ten sposób ustaleń dotyczących obowiązku ubezpieczeń społecznych, ale również, nie ograniczając się do polemiki z tymi ustaleniami, wskazać na okoliczności i fakty znajdujące oparcie w materiale dowodowym, z których możliwym byłoby wyprowadzenie wniosków i twierdzeń zgodnych z jej stanowiskiem reprezentowanym w odwołaniu od decyzji.

W ocenie Sądu Okręgowego (...) spółka z o.o. nie udowodniła, iż zainteresowani nie wykonywali na jej rzecz pracy w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami za wynagrodzeniem stanowiącym podstawę wymiaru składek wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Odnosząc się do zaskarżonych decyzji organu rentowego Sąd I instancji stwierdził, iż dotyczą one dwóch kwestii: zasadności objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznym oraz obowiązkiem uiszczania składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Kontynuując wywód Sąd Okręgowy wskazał ponadto, że organ rentowy uznał zgromadzoną dokumentację za wystarczającą dla potwierdzenia faktu zatrudnienia B. K. w firmie płatnika.

W ocenie Sądu I instancji płatnik, kwestionując powyższy fakt winien był – zgodnie z zasadą przesunięcia ciężaru dowodzenia w myśl zasady wyrażonej w przepisie art. 6 kodeksu cywilnego – podważyć okoliczność posiadania przez B. K. tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych.

Zdaniem Sądu Okręgowego tytułem takim – zgodnie z przywołanymi powyżej przepisami – jest fakt zatrudnienia w oparciu o wskazane w nim typy umów. Podobnie jak przy pozostałych decyzjach, poza ogólnym kwestionowaniem legalności wystawianej w okresie zatrudnienia B. K. dokumentacji pracowniczej i rozliczeniowej przez nieuprawnione – zdaniem płatnika osoby – w niczym nie podważył zasadności objęcia B. K. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi.

Sąd Okręgowy stwierdził, iż nie dysponował co prawda, umową o pracę, czy też świadectwem pracy, jednak okoliczność zatrudnienia w/w osoby potwierdza fakt zgłoszenia jej do ubezpieczeń społecznych przez płatnika, fakt deklarowania podstaw na ubezpieczenie społeczne i brak zakwestionowania przez organ rentowy faktu, iż z tytułu jego zatrudnienia odprowadzono składki wynikające ze złożonych deklaracji.

Tym samym – zdaniem Sądu Okręgowego - (...) spółka z o.o. nie udowodniła, iż zainteresowana nie wykonywała na jej rzecz pracy w okresie objętym zaskarżonymi decyzjami za wynagrodzeniem stanowiącym podstawę wymiaru składek wskazanych w zaskarżonych decyzjach.

Sąd Okręgowy wskazał, że stan faktyczny w niniejszej sprawie ustalili na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych i w aktach sprawy. Autentyczność dokumentów nie była przez strony kwestionowana i nie budziła wątpliwości Sądu I instancji. Zostały one sporządzone w sposób zgodny z przepisami prawa, przez uprawnione do tego osoby, w ramach ich kompetencji, oraz w sposób rzetelny, stąd też Sąd Okręgowy ocenił je jako wiarygodne.

W tym miejscu Sąd Okręgowy odniósł się do ogólnych zarzutów formułowanych przez płatnika, który zakwestionował legalność czynności podejmowanych w imieniu pracodawcy przez W. C. i T. P.. Zdaniem płatnika były to osoby nieuprawnione, nigdy w istocie niezatrudnione u płatnika. Dowodem na powyższą okoliczność jest fakt, iż prezes płatnika w przywołanym piśmie z dnia 31 października 2009 roku oświadczył, iż poza aktami 92 osób nie posiada akt osobowych innych osób.

Komentując powyższą okoliczność Sąd I instancji stwierdził, iż fakt nieposiadania akt osobowych nie przesadza automatycznie o uznaniu, iż dana osoba w spółce nie pracowała. Na marginesie dodać, iż na omawianej liście figuruje nazwisko T. P., zarzuty płatnika w tym zakresie są więc dodatkowo nietrafne.

Sąd Okręgowy dodał w tym miejscu także, iż brak jest jakichkolwiek przesłanek pozwalających na uznanie fikcyjnego charakteru zatrudnienia W. C., mającego w niniejszym postępowaniu status świadka. Okoliczność pełnienia funkcji dyrektora odwołującej spółki w okresie zatrudnienia zainteresowanych została przezeń potwierdzona w złożonym pod groźbą odpowiedzialności karnej zeznaniu na rozprawie w dniu 25 stycznia 2013 roku (152-152).

Sąd Okręgowy nie stwierdził przy tym istnienia jakichkolwiek dowodów na to, by którakolwiek ze stron nawiązanych stosunków pracy kwestionowała umocowanie w/w osób do działania w imieniu spółki. Czyni to dopiero teraz (po kilku latach od daty ustania stosunków pracy) aktualny prokurent spółki.

Zdaniem Sądu I instancji, nawet gdy podzielić zarzut płatnika, brak prawidłowej reprezentacji płatnika przy podejmowaniu czynności z udziałem zainteresowanych, a także przy tworzeniu i wydawaniu dokumentacji pracowniczo - rozliczeniowej, nie przesadza automatycznie – co zdaje się pomijać płatnik – o nienawiązaniu między stronami stosunku pracy, który poza aspektami formalnym obejmuje przede wszystkim materialną przesłankę w postaci woli obu stron tego stosunku prawnego. Powyższe wynika zarówno z ogólnych cech każdej czynności prawnej (art. 56 k.c.), wykładni treści każdego stosunku umownego w kontekście swobody stron do kształtowania jego treści (art. 353¹ k.c.), jak i charakteru samego stosunku pracy (tu zwłaszcza przepis art. 22 § 1 kodeksu pracy). W ocenie Sądu Okręgowego wszystkie zgromadzone w sprawie dowody przemawiają zaś za uznaniem, iż płatnik i zainteresowana mieli zamiar nawiązania trwałego i rzeczywistego stosunku pracy i że stosunek taki powstał.

Nadto Sąd I instancji wskazał, że działania spółki podjęte po 2009 roku i zmierzające do wyłączenia części byłych pracowników z ubezpieczeń społecznych w oparciu o „domniemania” i niesprawdzone informacje były nie tylko całkowicie bezpodstawne, ale również skutkować mogły pokrzywdzeniem B. K..

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt I sentencji.

W pkt II wyroku zasądzono od płatnika na rzecz organu rentowego kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy uznał, iż podwójna wysokość stawki minimalnej opłat, jakiej zażądała strona pozwana byłaby zbyt wysoka w stosunku do charakteru sprawy oraz ilości podjętych w sprawie czynności i przyjął jednokrotność wysokości stawki minimalnej opłat za czynności radców prawnych. Z uwagi na fakt, iż niniejsze postępowanie dotyczyło 3 odrębnych spraw połączonych przez Sąd technicznie do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, koszty zastępstwa procesowego organu rentowego reprezentowanego przez radcę prawnego należało liczyć od każdej sprawy z osobna tj. w kwocie 180 zł (3 x 60 zł), o czym orzeczono stosując art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz §11 ust. 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku – zawartą w piśmie z 25 maja 2013 roku (k.114 – 117 akt) wywiódł płatnik (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S.. Wyrokowi z 19 marca 2013 apelujący zarzucił:

a) naruszenie prawa materialnego:

- art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 13, art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.),

- art. 39 k.c.,

- art. 2 oraz art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) naruszenie prawa procesowego:

- art. 233 k.p.c. poprzez swobodną ocenę dowodów,

- art. 228 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie faktów znanych powszechnie.

Jednocześnie skarżący podniósł, że nie uwzględniono, iż zeznania T. P. złożone w sprawie o sygn. akt VII U 2269/11 wykazują, że nie zajmowała się sprawami pracowniczymi i kadrowymi, a czynności te wykonywała A. F.. Sąd Okręgowy pominął nadto potwierdzoną przez T. P. okoliczność, że nie było określonego zakresu obowiązków, co stanowi przeszkodę w określeniu zasadności występowania w trybie art. 3 k.p. w imieniu spółki (...). Strona apelująca podkreśliła również, że Sąd I instancji nie ustalił w zakresie odwołania, czy faktycznie wypłacono wskazane wynagrodzenia i kiedy to nastąpiło.

W uzasadnieniu apelacji skarżący w pierwszej kolejności przedstawił (zawarte także w odwołaniach od zaskarżonych decyzji) okoliczności dotyczące złożenia przez płatnika w organie rentowym w dniu 17 września 2010 roku wniosków:

- o przedstawienie stanu konta (...) z rozbiciem na poszczególne miesiące począwszy od stycznia 1999 roku,

- o dokonanie zwrotu nadpłaty na wskazany rachunek bankowy ewentualnie o potrącenie powstałych nadpłat z kwotami zobowiązań ciążących na spółce,

- o podanie powodów braku spełnienia wniosków o stwierdzenie nadpłaty i podanie osób odpowiedzialnych za taki stan rzeczy.

Apelująca wskazała przy tym, iż przedmiotowy wniosek był związany ze złożonymi w dniach 29 kwietnia, 7, 12 i 19 maja 2010 roku korektami dokumentów rozliczeniowych – deklaracji, wraz z imiennymi raportami miesięcznymi.

Zdaniem skarżącego organ rentowy wadliwie przeprowadził wszczęte postępowanie kontrolne w szczególności nie przeprowadził postępowania wyjaśniającego w prawidłowy sposób, ponieważ nienależycie zgromadził i przeanalizował materiał dowodowy, zaniechał czynności wymaganych przez obowiązujące przepisy wykonawcze oraz uchybił terminom przeprowadzenia postępowania. Sąd Okręgowy podzielił zaś ustalenia organu rentowego. Bazowanie w niniejszej sprawie w zasadzie na materiale dowodowym w postaci danych z (...) jest natomiast niewystarczające.

Strona apelująca wskazała również, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r., I UZP 5/09, „niezapłacone pracownikowi wynagrodzenie za pracę nie stanowi podstawy wymianu składek na ubezpieczenie społeczne”. Zatem bez ustalenia, jakie wynagrodzenie zostało wypłacone, kiedy i czy było one zgodne z literą prawa nie jest możliwe określenie faktu ubezpieczenia oraz określenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Istotnym - zdaniem apelującego - jest również to, że spółka (...) nie posiadała nigdy teczki osobowej zainteresowanej (tak oświadczył J. K.), co prowadzi do domniemania, iż mogło dojść do sytuacji braku świadczenia stosunku zlecenia w stosunku do (...) sp. z o.o.

Kończąc podniesiono, iż niewłaściwa reprezentacja podmiotu prawa handlowego na podstawie art. 39 k.c. w zw. z art. 58 k.c. powoduje nieskuteczność bezwzględną, w związku z czym wszelkie dokumenty, oświadczenia, umowy czy świadectwa nie mogą powodować skutków prawnych dla (...) sp. z o.o.

Posiłkując się powyższą argumentacją płatnik (...) sp. z o.o. w S. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, ewentualnie przekazanie (przesłanie) sprawy do ponownego rozpoznania przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji według norm przepisanych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oświadczył, że w pełni podziela stanowisko zaprezentowane przez Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja płatnika nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że postępowanie apelacyjne ma merytoryczny charakter i jest dalszym ciągiem postępowania rozpoczętego przed sądem pierwszej instancji. Zgodnie bowiem z treścią art. 378 § 1 k.p.c., Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Rozważając zakres kognicji sądu odwoławczego, Sąd Najwyższy stwierdził, iż sformułowanie „w granicach apelacji” wskazane w tym przepisie oznacza, iż Sąd drugiej instancji między innymi rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadząc lub ponawiając dowody albo poprzestaje na materiale zebrany w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji oraz kontroluje poprawność postępowania przed sądem pierwszej instancji, pozostając związany zarzutami przedstawionymi w apelacji, jeżeli są dopuszczalne, ale biorąc z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, orzeka co do istoty sprawy stosownie do wyników postępowania (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07).

Zauważyć w tym miejscu należy, że Sąd drugiej instancji może zakwestionować dokonaną ocenę materiału dowodowego sprawy jedynie wtedy, gdy jest ona nielogiczna i sprzeczna z pozostałym zebrany w sprawie materiałem dowodowym (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 18 maja 2010 roku, sygn. akt I ACa 210/10, nr 612294 w elektronicznej bazie orzeczeń LEX).

Analiza akt sprawy prowadzi do wniosku, iż Sąd Okręgowy prawidłowo zgromadził i ocenił materiał dowodowy oraz na tej podstawie dokonał właściwych i pełnych ustaleń faktycznych. Analiza akt postępowania wskazuje, że nie wystąpiło w sprawie również naruszenie przepisów prawa materialnego, które zarzuca apelująca lub też które Sąd drugiej instancji byłby zobowiązany wziąć pod uwagę z urzędu.

Tezy uzasadnienia orzeczenia są prawidłowe i odpowiadają przepisom prawa materialnego, wskazując na stosowanie prawa procesowego zgodnie z k.p.c. Ustalenia faktyczne i dokonana na ich podstawie ocena prawną w całości podziela Sąd Apelacyjny, nie dostrzegając w związku z tym potrzeby jej całościowego powielania.

Odnosząc się do zarzutów dotyczących wadliwej oceny dowodów stwierdzić trzeba, iż apelujący zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisu art. 233 k. p. c (na skutek wadliwej oceny dowodów doszło zdaniem apelującego do naruszenia przywołanych w apelacji norm prawa materialnego).

Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 kwietnia 2010 roku, I ACa 240/10, nr 628186 w elektronicznej bazie orzeczeń LEX). Swobodna sędziowska ocena dowodów może być podważona jedynie wówczas, gdyby okazała się rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2002 roku, II UKN 43/01, nr 560561 w elektronicznej bazie orzeczeń LEX).

Przyznanie sądowi w art. 233 § 1 k.p.c. prawa do swobodnej oceny dowodów oznacza, że do sądu należy wybór określonych środków dowodowych według mocy ich oddziaływania na przekonanie sędziowskie oraz prawo do ich oceny, która aczkolwiek jest oceną swobodną, to jednak nie może pozostawać w sprzeczności z regułami logicznego rozumowania i wnioskowania oraz z zasadami doświadczenia życiowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 2002 roku, I PKN 848/00, nr 560529 w elektronicznej bazie orzeczeń LEX). Zauważyć przy tym należy, że wyrażona

w art. 233 § 1 k.p.c. zasada swobodnej oceny dowodów, sądowi orzekającemu pozostawia wybór określonych środków dowodowych, sposób ich przeprowadzenia oraz ocenę. Granice tej "swobody" wyznaczają trzy czynniki: logiczny, ustawowy oraz ideologiczny, przez który rozumie, się poziom świadomości prawnej sędziego, czyli znajomość przepisów doktryny i orzecznictwa, a także informacje dotyczące różnych faktów życia społecznego, kultura prawna, jak i stan pozaprawnych reguł i ocen społecznych, do których odsyłają przepisy obowiązującego prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2002 roku, II UKN 806/00, nr 560570 w elektronicznej bazie orzeczeń LEX).

W ocenie Sądu Apelacyjnego złożona przez płatnika apelacja nie wskazuje skutecznie na istnienie którejkolwiek z opisanych powyżej przesłanek naruszenia zasady swobodnej oceny środków dowodowych.

Istota występującego w sprawie problemu polega na tym, że płatnik dokonał w dniu 15 maja 2010 roku wyrejestrowania – zgłoszonej uprzednio przez samego siebie - zainteresowanej B. K. z ubezpieczeń społecznych (z dniem zgłoszenia – 16 listopada 2000 roku) po upływie przeszło 10 lat od wyrejestrowania zainteresowanej z tych ubezpieczeń w związku z rozwiązaniem stosunku pracy. Przedmiotowego wyrejestrowania płatnik dokonał przy tym bez istnienia realnej podstawy faktycznej, praktycznie jedynie na podstawie domniemania wyprowadzonego z oświadczenia J. K. z 31 października 2009 roku, że spółka (...) nie posiadała nigdy teczki osobowej szeregu osób (w tym zainteresowanej) zgłoszonych wcześniej przez płatnika do ubezpieczeń społecznych oraz na podnoszeniu okoliczności dotyczących prawidłowości reprezentowania spółki przy zawieraniu umów o pracę.

Domniemania czynione przez płatnika są zupełnie nieuprawnione i to w wielu płaszczyznach. Z faktu, iż J. K. 31 października 2009 roku złożył oświadczenie, że spółka posiadała akta osobowe określonych osób, wynika jedynie to, że takie oświadczenie zostało złożone, a nie to (tym bardziej w sposób pewny), że treści zawarte w tym oświadczeniu odpowiadają rzeczywistemu stanowi rzeczy – w sytuacji istnienia faktów świadczących o okolicznościach przeciwnych. Ponadto sam w sobie fakt, braku dokumentacji pracowniczej zainteresowanej nie przesądza o tym czy między stronami istniał czy nie istniał stosunek pracy.

W realiach sprawy uznać trzeba, że fakt, iż zainteresowana B. K. została zgłoszona przez (...) spółkę z o. o. do ubezpieczenia emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowego od 16 listopada 2000 roku a wyrejestrowanie zainteresowanej nastąpiło 1 stycznia 2001 roku, tworzy domniemanie, że istniał tytuł do objęcia zainteresowanej wskazanymi ubezpieczeniami z określoną podstawą wymiaru składek.

Płatnik wskazanego domniemania w żaden sposób nie podważył, a trafnym jest pogląd Sądu Okręgowego, że było to jego obowiązkiem procesowym.

Oceniając wartość twierdzeń procesowych płatnika, zauważyć trzeba, iż w swej istocie sprowadzają się one do stwierdzenia, że płatnik nie wie czy zatrudniał zainteresowaną w okresie w którym zgłosił ją do ubezpieczeń społecznych i za jakim wynagrodzeniem. Oczekiwanie płatnika, iż artykułowanie tego rodzaju wątpliwości spowoduje, iż procesowym obowiązkiem organu rentowego stanie się udowodnienie tych okoliczności jest błędne i nieuprawnione. Posiadanie wiedzy o fakcie zatrudniania danej osoby i wysokości umówionego wynagrodzenia jest obowiązkiem pracodawcy, podobnie jak prawidłowe zgłaszanie zatrudnionych do ubezpieczenia społecznego.

Biorąc ponadto pod uwagę, że płatnik wykazał w procesie bierność w zakresie zgłaszania wniosków dowodowych zawarte w apelacji wywody i zarzuty dotyczące ustaleń faktycznych uznać należy za chybione.

Na tle powyższych rozważań Sąd Apelacyjny doszedł do przekonania, że w sprawie nie doszło do naruszenia przepisów procesowych w zakresie dowolnej oceny materiału dowodowego, a tym samym do błędnych ustaleń podstawy faktycznej rozstrzygnięcia.

Sąd pierwszej instancji słusznie kierując się regułą dowodzenia wywiedzioną z art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c. zasadnie przyjął, że płatnik nie zdołał podważyć istnienia obowiązkowego tytułu ubezpieczenia B. K. ani wysokości podstawy wymiaru składek ustalonej dla zainteresowanej.

Ustalenia faktyczne w sprawie zostały poczynione w sposób prawidłowy w oparciu o dostarczony przez strony materiał dowodowy. Zaprezentowane rozumowanie jest logiczne, dobrze uargumentowane i przekonujące. Sąd Okręgowy nie naruszył zarazem dyspozycji art. 233 k.p.c., gdyż ocena dowodów jest swobodna, a nie dowolna. Za naruszeniem powyższego przepisu nie może przemawiać fakt, że płatnik prezentuje w sprawie odmienne stanowisko, które nie pokrywa się z oceną sądową.

Brak przekonujących dowodów, w świetle ciężącym na tej stronie obowiązku udowodnienia faktów, z których wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne (art. 6 k.c.), uniemożliwia czynienie postulowanych w apelacji ustaleń.

Odnosząc się do zarzutów apelującego dotyczących umocowania do działania w imieniu płatnika T. P. i W. C. stwierdzić należy w pierwszej kolejności, iż wskazane twierdzenia są oderwane od realiów faktycznych sprawy, przy czym zbędne były także odnośne rozważania zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego. Z uwagi na brak dokumentów źródłowych kwestia ta nie była bowiem roztrząsana w procesie i nie stanowiła podstawy rozstrzygnięcia.

Jedynie na marginesie należy więc wskazać, iż źródłem zarzutów płatnika było twierdzenie, że W. C., nie był osobą uprawnioną do działania w imieniu spółki. Płatnik kwestionował w konsekwencji ważność czynności dokonanych w imieniu spółki przez wymienionego tak w stosunku do zatrudnionych, jak i wobec organu rentowego. W ocenie Sądu Apelacyjnego nazwane twierdzenia, nie podważają rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego. Wskazać należy bowiem, że czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością dokonuje jej zarząd - art. 3¹ § 1 k.p. w związku z art. 201 § 1 k.s.h. Ponadto na podstawie art. 3¹ § 1 k.p. możliwe jest wyznaczenie przez zarząd spółki osoby do dokonywania czynności z zakresu prawa pracy w sposób odmienny, niż przewidują to przepisy k.s.h. Uregulowanie w art. 3¹ § 1 k.p. sprawy reprezentacji spółki w sprawach z zakresu prawa pracy jest bowiem inne niż w sprawach z zakresu prawa cywilnego bądź prawa handlowego, a przy tym jest to unormowanie szczególne, co oznacza, że art. 3¹ § 1 k.p. ma w stosowaniu pierwszeństwo przed art. 205 k.s.h. Stanowisko to zostało ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego już pod rządami nieobowiązującego kodeksu handlowego (wyrok z dnia 26 listopada 2002 r., I PKN 477/01, LEX nr 1165842) i jest aktualne także na gruncie obecnie obowiązującego kodeksu spółek handlowych (wyrok z dnia 4 listopada 2009 r., I PK 106/09, LEX nr 564759). Osoba upoważniona przez jednostkę organizacyjną do wykonywania czynności z zakresu prawa pracy nie podlega obowiązkowemu ujawnieniu ani w rejestrze handlowym ani w KRS. Sądowi Apelacyjnemu z urzędu wiadomo (z racji rozpoznawania wielu tożsamyh spraw), że T. P., pełniła u płatnika funkcję głównej księgowej, natomiast W. C. był dyrektorem w spółce, który wykonywał wolę ówczesnego prezesa J. K.. Okoliczność, że osoba W. C. nie została ujawniona w aktach rejestrowych spółki, w żaden sposób nie może samoistnie podważać ważności dokonywanych przez niego w imieniu pracodawcy czynności z pracownikami.

W konsekwencji należy uznać, iż oddalając odwołania płatnika od decyzji z dnia 14 października 2011 roku Sąd Okręgowy nie naruszył zatem swym rozstrzygnięciem dyspozycji norm z przepisów art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 13, ani art. 38 ustawy systemowej.

Apelująca nie wykazała bowiem, ani faktu, iż pierwotnie nie istniała podstawa zgłoszenia zainteresowanej B. K. do ubezpieczeń: emerytalnego, rentowych, wypadkowego i chorobowych ani też tego by zainteresowana nie otrzymała wynagrodzenia bądź otrzymywała je w wysokości innej niż pierwotnie zadeklarowana.

Odnosząc się do kolejnych zarzutów apelacji Sąd odwoławczy uznał, że przywoływany art. 39 k.c. stanowi podstawę do dochodzenia roszczeń od osoby, która jako organ osoby prawnej przekroczywszy swe kompetencje wyrządziła szkodę drugiej stronie. Przepis ten nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie.

Tak samo niezasadne jest powoływanie się na naruszenie przez Sąd dyspozycji art. 2 i art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, czego zresztą skarżący w żaden sposób nie sprecyzował, a także nie uargumentował.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Apelacyjny stwierdził, że zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji jest prawidłowy, zaś w apelacji nie wskazano żadnej argumentacji podważającej jego trafność, dlatego na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd odwoławczy apelację płatnika oddalił (punkt 1).

Uzasadniając rozstrzygnięcie o kosztach procesu (punkt 2 wyroku) stwierdzić należy, iż stronie wygrywającej postępowanie w II instancji, tj. organowi rentowemu należało przyznać zwrot kosztów procesu zgodnie z dyspozycją art. 98 § 1, 3 k.p.c.. Na wskazane koszty w niniejszej sprawie składały się wyłącznie koszty zastępstwa procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika organu rentowego ustalono według stawek określonych § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, nr 163, poz. 1349), przy uwzględnieniu treści przepisu § 12 ust. 1 pkt 2 cytowanego rozporządzenia.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.